

Strategiplanen Skaperglede, engasjement og utforskertrang. Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning
(Kunnskapsdepartementet 2019).

Kunst og design i skolen kommenterer:

Kunst og design i skolen (KDS) er glade for at Kunnskapsdepartementet nå har kommet med en strategiplan for å styrke de praktiske og estetiske fagene i grunnskolen. Vi setter pris på at departementet peker på at det er nødvendig med høy kompetanse hos lærerne, og at de fysiske rammene i form av gode spesialrom og riktig utstyr er en forutsetning for å oppnå målene i den nye læreplanen.

Vi håper også at eksamen i Kunst og håndverk (KoH) vil bli innført. Det vil være et tydelig signal om at kompetansemålene blir tatt på alvor og vil synliggjøre elevenes sluttkompetanse. Det fremgår ingenting om kvalitet i kompetansemålene. I dag er det opp til den enkelte lærer å bestemme et forventet nivå. Eksamen vil kunne skaffe erfaringer og en felles forståelse av hvilke kvaliteter vi kan forvente etter 10 års undervisning. Det blir en rettfærdigere vurdering på tvers av skoler. Dette kan forhindre at "hvor du går skal bestemme hva du får".

Vi ser oss likevel nødt til å komme med noen kritiske bemerkninger til strategiplanen. Vi vil først uttrykke vår skuffelse over at det som har vært KDS og fagmiljøet sitt viktigste krav i en årrekke, nemlig kompetansekrav for lærere i KoH på alle nivå, nå settes på vent igjen. I strategiplanen vises det på flere steder til ferske tall fra Statistisk sentralbyrå sin undersøkelse «Lærerkompetanse i grunnskolen – Hovedresultater 2018/2019». Denne forteller at kompetansesituasjonen er vesentlig forverret for de praktiske og estetiske fagene generelt. Av andelen lærere som underviser i KoH på barnetrinnet er det 60 % som ikke har noen formell kompetanse. På mellomtrinnet er det 52 % og på ungdomstrinnet 16 %. I strategiplanen står det: «Andelen lærere med formell kompetanse øker med trinnene, og eldre lærere har i større grad formell kompetanse i de praktiske og estetiske fagene enn yngre lærere. Det innebærer at situasjonen kan forverres ytterligere over tid når de eldre lærerne slutter» (Kunnskapsdepartementet 2019, s. 12). Strategiplanen sier at «God undervisning i praktiske og estetiske fag krever rom og utstyr som er tilpasset fagenes innhold.» (Kunnskapsdepartementet 2019, s. 28) Mangelen på gode spesialrom og riktig utstyr er stor mange steder i skole-Norge. Det bør derfor utvikles faglig begrunnede krav til spesialrom. I dag finnes det kravspesifikasjoner for nye skolebygg, men kravene som stilles er etter KDS sitt syn alt for lave og er heller ikke faglig begrunnede. Verkstedene må være i god stand hvis elevene skal gis mulighet til å vise bredden i egen sluttkompetanse i et fag som først og fremst er praktisk.

KDS mener også at strategiplanen mangler en tydelig strategi for satsing på læring av håndverk. Regjering og storting har over tid vært bekymret for rekruttering til yrkesfag. Stortingsmelding nr. 28. *Fag- Fordypning- Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet* etterlyser også en styrking av det å lære håndverk i grunnskolen: «Grunnskolen kan i større grad enn i dag legge til rette for praktisk arbeid med ulike materialer, tradisjonelle og nye teknikker og å lære bruk av verktøy» (Kunnskapsdepartementet 2016, s. 49). KDS ser at det

er det motsatte som skjer i praksisfeltet. Nye skolebygg settes opp med mindre og færre spesialrom enn før, det er for store elevgrupper, og antall lærere med kompetanse går ned.

Om målene i den nye læreplanen skal oppnås og elevene i grunnskolen skal få «kunnskap, ferdigheter og erfaring med innhold og arbeidsformer (...) som avspeiler de mange retningene og mulighetene i den videregående opplæringen» (Kunnskapsdepartementet 2019), må lærerkompetanse og rammefaktorer på plass. Et tiltak kunne være å gjeninnføre kravet om å velge minst ett praktisk estetisk fag i grunnskolelærerutdanninga (GLU). Her er det også et argument at det finnes mange mindre skoler i Norge hvor lærerne må regne med å undervise også i et praktisk estetisk fag.

Vi er også spent på hvilke insentiver regjeringen vil velge for å øke søkningen til praktiske og estetiske fag i GLU og til faglærerutdanningene. Det er ikke tvil om at det vil være behov for flere kompetente lærere hvis strategiplanen skal lykkes.

Kilder

Kunnskapsdepartementet (2016). Stortingsmelding nr. 28. *Fag- Fordypning- Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet (2019). *Skaperglede, engasjement og utforskertrang. Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Statistisk sentralbyrå (2019). *Lærerkompetanse i grunnskolen. Hovedresultater 2018/2019*. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/laererkompetanse-i-grunnskolen--390746>